

Täysistunto 22.3.2018

Paikka: Pikkuparlamentti, suuren valiokunnan huone, klo 8:15- 10:15

Osallistujat

Jäsenet: pj. Aila Paloniemi (kesk), vpj. Hanna Sarkkinen (vas), Anders Adlercreutz (Rkp), Susanna Huovinen (sdp), Jussi Kanner (Kehys ry), Jussi Pakkasvirta (UniPID), Seppo Kallio (MTK), Elina Korhonen (Naiset ja tytöt – painopiste), Leila Kurki (STTK vata), Antero Laukkanen (kd), Anna-Stiina Lundqvist (Kepa, vara), Elina Multanen (Naiset ja tytöt – painopiste), Julia Ojanen (UM kumppanuusjärjestöt), Timo Palander (SY)

Asiantuntijajäsenet: Pertti Anttinen (UM), Erja-Outi Heino (UM), Tuuli Juurikkala (VM), Tita Korvenoja (YM), Kristiina Kumpula (SPR), Lauratuulia Lehtinen (VNK), Sari Lehtiranta (UM), Satu Leino (STM), Riitta Oksanen (UM), Leena Pentikäinen (TEM), Jyrki Pulkkinen (UM), Eija Rotinen (UM), Marjukka Mähönen (MMM), Kalle Sysikaski (Rauhanliitto)

Sihteeristö: Marikki Stocchetti, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8:15.
2. Pöytäkirjan hyväksyminen
Hyväksyttiin täysistunnon pöytäkirja 25.1.2018 ja työvaliokunnan pöytäkirja 15.2.2018.
3. KPT:n Suomen kehityspoliitiikan tila 2018: Myytistä mallimaaksi? Suomi kehitysmaiden naisten ja tyttöjen tasa-arvon vahvistajana – raporttitekstin hyväksyminen

Täysistunnon päätehtävänä oli KPT:n vuoden 2018 arvioreporttitekstin hyväksyminen. Pääsihteeri Stocchetti esitteli tekstin. Arvio tarkastelee sitä, millä ehdoin Suomi voisi nousta kehitysmaiden naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien edistämisen mallimaaksi. Raportti taustoittaa naisten ja tyttöjen asemaa ja oikeuksia Suomen kehitysyhteistyössä – ja politiikassa sekä arvioi Suomen lähestymistapaa ja sen toteutumista tällä hallituskaudella. Arvion peilinä toimivat Suomen kansainväliset sitoumukset ja kestävän kehityksen Agenda2030. Raportti esittelee vision Suomesta entistä vaikuttavampana ja johdonmukaisempana tasa-arvon edistäjänä sekä tiivistää KPT:n pääviestejä seuraaville hallituskausille.

Raportin suositukset, visio ja pääviestit kohdistetaan kehityspoliitiikan päättäjille valtioneuvostossa, eduskunnassa sekä kehityspoliitiikan toimeenpanossa (UM). Samalla raportin tarkoitus on tarjota kokonaiskuva Suomen roolista kehitysmaiden naisen ja tyttöjen tasa-arvon vahvistajana aiheesta kiinnostuneille. KPT pyrkii herättämään keskustelua siitä, miten tärkeää on vahvistaa Suomen omaa kapasiteettia sukupuolten tasa-arvon edistäjänä kestävän kehityksen toteutuksessa.

Arvion teema päätettiin KPT:n kauden alussa osana toimikunnan työsuunnitelmaa (2016–2019). Raportin sisältöä ideoitettiin yhteisessä työpajassa elokuussa 2017. Avoin kutsu kirjoitusprosessia ohjaavaan arvioryhmään lähetettiin jäsenille syyskuussa 2017. Kaikkiaan arvioryhmään ilmoittautui 11 tahoa (vas, vih, rkp, sin, kesk, ohjelmajärjestöt/Plan Suomi, Kehys ry, Väestöliitto, UNWomen, Suomen yrittäjät ja MTK). Arvioryhmä on kokoontunut puheenjohtaja Aila Paloniemien (kesk) johdolla noin kerran kuukaudessa syksyn ja alkuvuoden aikana. Raportti hyödyntää entistä vahvemmin aikaisempien evaluaatioiden huomioita sekä KPT:n eri sidosryhmien teemakohtaista asiantuntemusta. Raporttia varten on tehty myös taustahaastatteluja (12 henkilöä). Lisäksi KPT toimeksiantoi kyselytutkimuksen, jonka toteutti FIANT Consulting Oy. Sen tulokset ovat myös UM:n hyödynnettävissä. Kaikki tausta- ja vastuutahot ovat voineet kommentoida tekstiä.

Raportti on kiertänyt aikataulun mukaisesti kahdella kommenttikierroksella KPT:ssä (20.2. – 5.3. sekä 9.3. - 19.3.). Täysistuntokeskustelu käytiin sihteeristön 21.3. päivätyn luonnoksen pohjalta, johon oli otettu huomioon 19.3. mennessä tulleet muutokset.

Täysistunnossa tekstiä kommentoivat seuraavat tahot:

- Kappaleen 2 suosituksiin:
 - SAK/STTK: "Tehdyn tasa-arvotyön jatkuvuus on varmistettava yli hallituskausien ja henkilövaihdosten." lisäsehdotus: "esimerkiksi kehitysyhteistyölakiin". Puheenjohtaja totesi tähän, että asiasta on keskusteltu ja moni pitää lakia liian jäykkänä välineenä. Tämä ei tule olemaan helppo päätös, vaan täytyy tutkia ja selvittää muitakin vaihtoehtoja. Tekstin suosituksiin lisättiin kuitenkin viite KPT:n jatkotyöstä (arvioraportti 2019).
- Kappale 2, alakappale "Vetoapua EU:n tasa-arvoa edistävästä toimintasuunnitelmasta":
 - Ulkoministeriö: Vuosittain EU:lle menee tietty osa kehitysyhteistyömäärärahoista. Määrä on sidottu Suomen bkt:ään. Lisäksi pääsihteeri selvensi, että Suomella ei ole selkeää päätöstä siitä, toteuttaako Suomi EU:n genderlinjausta, koska virallinen sitoutuminen linjaukseen puuttuu.
- Kappale 3, tarkennus alakappaleeseen "Suomen Agenda2030-suunnitelma velvoittaa tasa-arvon edistämiseen":
 - Kehys ry: Tarkennus: indikaattorit on luotu laajemmin Suomelle, ei vain toimintasuunnitelmalle. [Viittaa tekstin kohtaan: "Suomen kestävän kehityksen toimintasuunnitelmalle on luotu kansalliset indikaattorit. Seurannassa on mukana muun muassa työelämän globaaliin vastuuseen liittyviä mittareita, liittyen esimerkiksi lapsityön ehkäisyyn. Yhtenä mittarina on myös Suomen ilmasto- ja kehitysrahoitus. Sen sijaan indikaattorikokoelmassa ei seurata naisille ja tytöille kohdennetun kehitysrahoituksen osuutta eikä tämä painopiste näy suoraan kansallisessa seurannassa."]
- Kappale 3, alakappale "Suomen Agenda2030-suunnitelma velvoittaa tasa-arvon edistämiseen":
 - STM: Kokonaisuus 3 sisältää terveyteen liittyviä tavoitteita, mutta yhdelläkään ei ole suurta merkitystä kehitysmaiden naisille ja tytöille. STM toimittaa sihteeristölle yhden lauseen sähköpostitse. [Viittaa tekstin kohtaan: "Tasa-arvotavoite sisältää myös kolme muuta oikeusperustaista täydennystä. Niiden mukaan kaikkien maiden tulee toteuttaa uudistuksia, joilla naiset saavat yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistajuuteen sekä hallintaan, rahoituspalveluihin, perintöön ja luonnonvaroihin kansallisten lakien mukaisesti (5.a)...."]
 - SAK/STTK: Viite työelämään puuttuu tekstin YK:n Agenda2030:n tavoitetta 5 käsittelevästä kohdasta ja tulisi lisätä. Pääsihteeri ehdotti, että tämä huomioitaisiin tekstissä. Kappale 3, alaluku "Miten Suomi lupaa toimia, jotta tavoitteisiin päästään?"
 - Ulkoministeriö: UM:n kanta tyttöpölypolitiikkaan on se, ettei se ole paras mahdollinen tapa mennä eteenpäin. Elinkaareissa yhteen kohtaan fokusointi ei aukea ja syntyy vastakainasettelua eri-ikäisten naisten välillä. Suomen kehitysyhteistyössä on ajateltu koko elämänkaarta, joka on myös kestävän kehityksen hengen mukaista. Analyysi tulee tehdä kussakin tilanteessa niin, että taustalla on moniperustaisen syrjinnän torjumisen ajatus.
 - Naiset ja tytöt -painopiste: Kannattaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, ja moniperustaisen syrjinnän torjumista. "Tyttöpölypolitiikka" terminä vie taakse päin.
 - ✓ Päätettiin poistaa tekstistä termi "tyttöpölypolitiikka". Tyttöjä koskevaa ohjeistusta sen sijaan voidaan suositella.
 - Vasemmistoliitto: Eriarvoisuuden eri ulottuvuuksista puhuttaessa tulee huomioida myös varallisuus ja sosiaalinen asema, jotka nyt puuttuvat tekstistä. Tämä lisäys tulisi näkyä tekstissä ja suosituksissa
 - Ohjelmatukijärjestöt: Kehityspölypolitiikkaan tulee saada koko ihmisen elämänkaari mukaan. Suomen kehityspölypolitiikassa tytöt ovat näkymättömiä, vaikka sanana mainitaan. Raportissa olisi tuotava esiin tämä ongelma.
- Kappale 4, alaluku "Määräraha-erärahat osuvat tasa-arvotyöhön"

- Kepa: Toivoi tietoa pakolaisrahojen suuresta heilahtelusta tekstiin. Pääsihteeri kertoi, että tämä Kepalta tullut kommentti on nostettu koko nelosluvun alkuun ingressin alle. Kepa toivoi myös euromääriä prosenttien rinnalle. Pääsihteeri totesi, että lukuja voidaan pyytää UM:stä.
 - STM: Kohtaan "*Leikkausten vaikutuksia ei vielä ole systemaattisesti tutkittu....*" WHO:n tuki loppui kokonaan, samoin ILO:n tuki. Toinen kysymys: tilastot, s. 29 miten lasketaan, srhs-suunnatut rahat?
 - Ulkoministeriö: WHO:lta ja ILO:lta on lakkautettu tuki, mutta toisaalta keskitetty Unfpa:lle ja UNWomen:ille.
 - Ympäristöministeriö: Tukee STM:n kommenttia. Halutaanko tukea vain tiettyjä järjestöjä vai valtavirtaistamisen kautta; esim WHO:lla on erittäin merkittävä rooli genderasioissa ja UNEP:illakin gender-työtä. Lisäys: ei puhuta vain UNDP:stä. "Useat YK-järjestöt, joilla on merkittävä rooli...."
 - Työ- ja elinkeinoministeriö: kannattaa STM:n ehdotusta; WHO ja ILO tulisi saada mukaan.
 - Ulkoministeriö: Vastasi Naiset ja tytöt – painopistealueen huomioon siitä, että koulutus, vesi ja sanitaatio tukevat tasa-arvoa 80 prosenttisesti OECD:n Suomen vertaisarvion mukaan. Pystytäänkö erittelemään näin tarkasti erittelemään ja seuraamaan tällä tasolla? Tällä hetkellä seuranta pystytään tekemään tarkasti jos laskenta tehdään käsityönä. Tulokset esitellään eduskunnalle tänä vuonna.
- Kappale 4a, alaluku "Tasa-arvorahoituksen kokonaiskuvaa on vaikea hahmottaa" ja kohtaan liittyvät suositukset
- SAK/STTK: julkisen hallinnon digitalisointi kärkihankkeilla on käynnissä. Tämä tulisi saada rahoituksen raportoinnin kehittämiseen mukaan.
 - Kristillisdemokraatit: Alaluvun ensimmäinen lause "...rahoituksen saaman määrän raportointimalli", on epäselvää, mitä tässä raportointimallilla tarkoitetaan. Pääsihteeri: laitetaan viite kohtaan, jossa järjestelmä on selitetty.
 - Monissa kommentteissa todettiin, että tulospuolen analysointi on haasteellista ja vielä haastavampaa on kertoa vaikuttavuudesta. Arvionkulttuuriin toivottiin panostusta. Digitalisaatiokulttuuri tulee todennäköisesti helpottamaan tätä.
 - OECD/DAC luo pohjan tuloksista raportoiselle ja rahoituksen osalta tulisi pitää kiinni 0,7 sekä 0,2 tasosta, samoin kuin 85% uudesta rahoituksesta tulisi tukea tasa-arvoa.
- Kappale 4 b, alaluku "Vaikuttamissuunnitelmat asettavat tavoitteet"
- Vas: toimittaa sähköpostitse lisäykappaleen SRHR-YK-kestävä kehitys – linkityksestä.
 - Kepa, SAK ja YM: yksi yhteinen vaikuttamissuunnitelma toivottava, kyse on johdonmukaisuudesta ja läpinäkyvyydestä.
- Kappale 4b, alaluku "*She Decides – Suomi leikkauksista huolimatta aloitteen etulinjassa*"
- Keskusteltiin gag-rule:n muotoilu ja Väestöliitto huomautti, että nykyinen global gag-rule laajempi kuin aiemmin. Päätettiin pitää tekstissä arvioryhmän aiempi muotoilu.
- Kappale 4b, suositukset
- Kepa: Tasa-arvon rahoitus pitää näkyä, erityisesti kun EU-pj –kausi on tulossa Suomelle.
 - Painotetaan moniperusteista syrjintää, linkataan tyttöjen asia moniperustaisen syrjinnän torjumiseen.
- Kappale 4c, alaluku "*Naisten ja tyttöjen erityishaasteet humanitaarisessa avussa*"
- Seuraavat lisäykset otettiin mukaan tekstiin: luonnonkatastrofit (Kegan lisäys), konfliktien sukupuolittuneisuus (SPR) ja pakkotyö (SAK/STTK).
- Kappale 4c, alaluku "*Naiset sivuosassa yksityissektorin vahvistamisessa ja finanssisijoituksissa*"
- Suomen Yrittäjät: Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen on Suomen kehityspoliittikan päätavoite. Ajatuksena tulisi olla se, että kehityspoliitikassa Suomi edistää tasa-arvoa ja sitä kautta eriarvoisuus ja köyhyys vähenevät. Suomen Yrittäjät lähettävät sähköpostitse lauseen ja se lisätään tekstiin.
 - TEM: sivuosasta puhuminen on turhan negatiivista. Yksityissektorin hankkeet kuitenkin vaikuttavat positiivisesti naisten elämään välillisesti ja välittömästi. TEM lähettää sähköpostitse lauseen, joka lisätään tekstiin.

➤ Kappale 4c, suositukset

- Rauhanliitto: lähettää lauseen sähköpostitse toiseen suositukseen PYM-varoista.
- Todettiin (UM), että PYM:ien hallinnointi hauraissa maissa on riskialtista ja että kansalais-yhteiskunta tarvitsee tukea myös muualla.
- SAK/STTK: laittaa sähköpostitse muutosehdotuksen neljänteen suositukseen Yksityissektorin instrumenttien kehittämisestä sekä finanssijoituksista.
- Ohjelmatukijärjestöt: myös kansalaisjärjestöjen tulee pyrkiä 85% tasa-arvotyössä ja tämä tulisi lisätä suositukseen.

➤ Kappale 4d, alaluku "Suomi sitoutui naisten voimaannuttamiseen kansainvälisessä kaupassa"

- VM: kommentoi kohtaa vapaakauppasopimuksien negatiiviset kehitysvaikutukset ja totesi, että vapaakauppasopimukset ovat myös nostaneet ihmisiä köyhydestä.
- Todettiin, että asiassa on erilaisia koulukuntia ja että riippuu aivan maasta ja kontekstista, minkälaisia vaikutuksia vapaakauppasopimuksilla on.

➤ Visio-luku

- Raportti katsottiin hyväksytyksi visio-lukuun saakka.
- Sovittiin, että sihteeristö muokkaa vielä visiolukua täysistuntokeskustelun pohjalta ja lähettää luvun nopealle sähköpostikommentointikierrokselle, jossa pyydetään nostamaan esille raportin viisi tärkeintä kärkeä.
- Tiivistelmä-luku on lähinnä journalistinen yhteenveto.

4. Evaluaatietietoisku: Evaluoinnin vuosiraportti 2015–2017

Ulkoministeriön evaluaatioyksikön oli tarkoitus esitellä kooste vuosiraportistaan, mutta aikaa tälle ei jäänyt KPT:n arvioreportin hyväksymisestä johtuen.

- *Päätettiin, että raportti esitellään KPT:n arvioreportin julkaisutilaisuuden yhteydessä 2.5.2018.*
- *Evaluaation vuosiraportti jaetaan sen julkaisun jälkeen KPT:n jäsenille.*

5. Muut tapahtumat

- *YK:n Myanmarin maakoordinaattori Knut Østby tapaa KPT:tä TO 22.3. klo 13–14.00 Pikkuparlamentissa.*
- *Työvaliokunta TO 12.4. klo 8.15–09:45. Pääaiheena KPT:n tulevaisuus, arvioreportin julkaisu- ja levikki-suunnitelmat sekä eduskuntavaikuttaminen.*
- *Täysistunto TO 17.5. klo 8:15 – 10:15 Pääaiheena KPT:n mandaatti sekä kehityspoliittisten suositusten velvoittavuus.*
- *Arvioreportin julkaisutilaisuus KE 2.5. klo 9:00–11:00 Pikkuparlamentin auditorio sekä medialounas.*
- *Tytöt esiin! – Miten Suomen kehityspoliittikan näkymättömät tehdään näkyviksi? Kehityspoliittinen paneeli Maailma kylässä -tapahtumassa SU 27.5. klo 13:50 -14:30.*

6. Tiedoksi

KPT:n delegaatio vieraillee Nepalissa 14.4. – 21.4. (Kathmandu, Dhangadhi, Dadeldhura, Krave).

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.00.